

Напрями наукової та інноваційної діяльності у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва

Початок ХХІ сторіччя ознаменувався зростанням уваги суспільства до науки і вищої освіти, модернізація яких стала об'єктивною необхідністю. Наука і вища освіта у цивілізованому світі є не просто засобом задоволення фахових потреб особистості, вони у значній мірі є духовною необхідністю суспільства. Процеси світової та європейської інтеграції на політичному, соціально-економічному, науковому та освітньому рівнях, до яких в останні роки активно залучається Україна, визначають відповідний розвиток системи наукового забезпечення на основі інноваційної моделі. Сучасні трансформаційні зміни в економіці та суспільному житті потребують якісно більш досконалих підходів до розробки та трансферу інновацій як запоруки ефективного вирішення завдань поступального розвитку України, як європейської держави.

Сучасний світ постійно змінюється. Його прогрес нерозривно пов'язаний із розвитком науки, із можливістю і здатністю науковців розширювати людські межі світосприйняття та пропонувати реальні рішення для покращення життя людей.

Наукова та інноваційна діяльність у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції науки, освіти і виробництва у систему вищої освіти. Провадження наукової діяльності в університеті є обов'язковим та провадиться відповідно до чинного законодавства.

Основною метою наукової та інноваційної діяльності у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних агротехнологій для забезпечення інноваційного розвитку агропромислового виробництва, підготовки фахівців інноваційного типу.

Основними завданнями наукової та інноваційної діяльності в університеті є:

- випереджувальний розвиток фундаментальних та пошукових досліджень за пріоритетними напрямками науки і на цій основі розробка теоретичних та практичних рекомендацій, створення й впровадження принципово нових технологій, техніки і матеріалів;
- підготовка і захист викладачами та співробітниками університету докторських і кандидатських дисертацій;
- організація процесу навчання на основі використання досягнень науки і техніки відповідно до вимог європейських норм і стандартів;
- ефективне використання наукового потенціалу університету для вирішення актуальних проблем розвитку економіки, інфраструктури та соціальної сфери регіону;
- співпраця з академічними та галузевими науковими організаціями для спільного вирішення найважливіших науково-технічних проблем;
- створення й ефективне використання дослідно-експериментальної бази на всіх етапах інноваційного циклу;

- проведення досліджень ринку науково-технічних послуг, здійснення маркетингового інформаційного та патентно-ліцензійного забезпечення науково-технічної продукції згідно з міжнародними нормами;
- організація винахідницької та раціоналізаторської діяльності, пропаганда досягнень учених університету через засоби масової інформації, монографії і наукові праці, виставки, ярмарки, аукціони;
- вихід на світовий ринок науково-технічної продукції, участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм.

На основі багаторічного наукового досвіду і наукових досліджень у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва сформувалися та плідно функціонують такі наукові і науково-методичні школи.

1. Школа **селекції і генетики сільськогосподарських рослин** заснована у 1937 р. всесвітньо відомим вченим, двічі Героєм Соціалістичної Праці, академіком В.Я. Юр'євим. Результатами наукових досягнень учених-селекціонерів за останні роки є створені нові високоврожайні сорти ярого ячменю (Докучаєвський 15, Мономах, Козак), квасолі (Зіронька, Докучаєвська), амаранта (Харківський-1, Ультра, СЕМ, Лера, Білонасінний, Вогняна кулька). На сьогодні у Державному реєстрі сортів рослин України представлено 10 сортів сільськогосподарських рослин, які створили вчені-селекціонери – послідовники та вихованці школи академіка В.Я. Юр'єва.

2. Школа **рослинників-екологів** (заснована у 90-тих роках ХІХ сторіччя). Її організаторами є видатні основоположники сільськогосподарської дослідної справи професор П.В. Будрін та академік АН УРСР М.М. Кулешов. Вченими школи були розроблені теоретичні основи та екологічні і технологічні заходи для стабілізації виробництва високоякісного зерна у Східному Лісостепу та Південному Степу України. Діяльність школи в сучасних умовах – це органічне поєднання глибоких фундаментальних і прикладних наукових досліджень з навчальним процесом та виробництвом.

3. Школа **лісівничо-екологічної типології** була започаткована у 20-тих роках ХХ сторіччя. Її фундаторами стали видатний український лісознавець, професор Є.В. Алексєєв і вчений із світовим ім'ям, засновник теорії порівняльної екології рослин, що широко застосовувалася у лісовому господарстві України та зарубіжних країн П.С. Погребняк. Вченими школи розроблені регіональні лісотипологічні класифікації, а на їх базі – лісотипологічне районування; нормативи водохоронної лісистості та ведення лісового господарства на водозбірно-ландшафтних засадах для умов Лівобережного Лісостепу України; встановлені зональні лісотипологічні комплекси та проведене господарське угруповання типів лісу; побудовані математичні моделі зміни воднобалансових показників водозборів під впливом лісистості тощо. Методики лісотипологічного районування та кадастр типів лісу, що розробили науковці університету, добре відомі в країнах СНД, Польщі, Угорщини.

4. Школу **агрономічного ґрунтознавства** заснував у 1924 р. академік, перший президент Української академії сільськогосподарських наук О.Н. Соколовсь-

кий. Із часом на базі кафедри ґрунтознавства були створені два самостійних наукових заклади: у 1952 р. – Український науково-дослідний інститут агроґрунтознавства (нині Інститут землеробства НААН України) та у 1956 р. – Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського НААН України (нині Національний науковий центр, м. Харків). Вченими-ґрунтознавцями досліджується широке коло питань щодо теорії ґрунтоутворення та опрацьовуються практичні рекомендації щодо підвищення родючості ґрунтів різних природних зон України. Ці дослідження є значним внеском у розвиток охорони земель, у вивчення закономірностей розвитку культурного ґрунтоутворного процесу й еволюції ґрунтів. Вченими розроблена і впроваджена у виробництво технологія інтегрального використання даних дистанційного зондування і цифрових моделей рельєфу для оцінки якості й ефективного використання земель.

5. Школу **сучасних шляхів вдосконалення системи землеробства в Лісо-степу України** започаткували відомі вчені в галузі агрономії, професор П.Ф. Бараків та академік Б.М. Рожественський. Протягом останніх років вченими наукової школи було розроблено і впроваджено у виробництво інтенсивні технології вирощування озимої пшениці та амфідиплоїдів, кукурудзи, соняшнику; операційну технологію вирощування сільськогосподарських культур у польових сівозмінах, у тому числі з короткою ротацією. Важливе значення для аграрної науки та виробництва мають наукові розробки щодо застосування екологічно безпечних ресурсощадних технологій, комплексу заходів розширеного відтворення родючості ґрунтів, зберігання екологічної рівноваги.

6. Школа з **технології виробництва овочів** була створена у 60-70-х рр. ХХ сторіччя професором Б.Й. Беляком. Дослідження вчених школи традиційно спрямовуються на розробку енергоефективних елементів технологій виробництва та зберігання овочів. За останні роки послідовники і вихованці школи отримали понад десять патентів на корисні моделі, розробили Державний стандарт України, два стандарти Мінагрополітики України.

7. Школу з **алелопатії рослин** заснував у 70-х роках ХХ сторіччя відомий учений-рослиник, талановитий керівник, професор Г.Ф. Наумов. Сьогодні його учні і послідовники працюють над такими актуальними питаннями сучасної агрономічної науки, як екологія, азотфіксація тощо.

8. Школа **теоретичного і практичного патогенезу, імуногенезу і захисту рослин від інфекційних хвороб** була створена у 1924 р. академіком, відомий мікологом і фітопатологом Т.Д. Страховим. Вченими школи проведено імунологічне обґрунтування стійкості до найголовніших хвороб основних сільськогосподарських культур. Розроблено та впроваджено у виробництво безпестицидну систему захисту овочевих культур від шкідливих організмів у захищеному ґрунті, систему вирощування і захисту насінневої люцерни від шкідників, хвороб і бур'янів.

9. Школа **проблем динаміки популяції і прогнозування масових розмножень шкідливих організмів** була створена у 30-ті роки ХХ сторіччя відомим зоологом, професором В.Г. Аверінім. Вчені школи встановили закономірності динаміки популяцій шкідливих організмів і розробили екологічно орієнтовані

прийоми захисту плодівих насаджень від основних шкідників; обґрунтували системну теорію циклічності динаміки популяцій та її технологічне рішення для розробки багаторічних (стратегічних) прогнозів. Щорічно вчені-ентомологи і фітопатологи беруть участь у виданні обласного і загально державного прогнозів фітосанітарного стану агроценозів та рекомендацій для захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів.

10. Школа **природозахисного і ефективного використання сільськогосподарських земель** була заснована у 1944 р. професорами Я.І. Петренком, Г.І. Гороховим, В.О. Кірсановим. Вченими-вихованцями і послідовниками школи розроблені нові методики прогнозування та проектування раціонального й ефективного використання та охорони земельних ресурсів у схемах і проектах землеустрою, складання проектів формування землеволодінь і землекористувань. У розроблених методиках відпрацьовані правові, екологічні та інші питання використання земель, що є дуже актуальним і своєчасним в умовах проведення земельної реформи в Україні.

11. Школа **економічного механізму господарювання в аграрному секторі економіки та підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва** була започаткована у 30-ті роки ХХ сторіччя відомими професорами-економістами Л.М. Клецьким і К.Г. Телешком. У результаті наукових досліджень встановлені закономірності функціонування аграрного ресурсного потенціалу, виявлено основні тенденції у динаміці складових функціонування та розвитку механізму інформаційного забезпечення, а також чинники, під впливом яких вони формуються. Сьогодні вченими школи ведуться наукові дослідження з проблем ринкової трансформації аграрної економіки, інтенсифікації використання ресурсів у рослинництві.

12. Науково-методична школа з питань **бухгалтерського обліку** була створена у 1949 р. професором С.Д. Бутком. Науковцями школи було розроблено Положення з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формами, нові плани рахунків бухгалтерського обліку в агроформуваннях, спеціалізовані форми реєстрів журнально-ордерної форми обліку та методичні рекомендації щодо їх застосування.

Сьогодні наукові дослідження у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва виконуються відповідно до пріоритетних завдань розвитку економіки України, проголошених Президентом і Урядом. Кафедри університету постійно здійснюють поточне і перспективне планування наукових досліджень і впровадження наукових розробок у сільськогосподарське виробництво та навчальний процес за такими напрямками:

1. Моніторинг екологічного стану і родючості ґрунтів:

- моніторинг екологічного стану і родючості ґрунтів долинно-ландшафтних екосистем України;
- розробка та удосконалення методології екологічної оцінки стану рослинної продукції та стану ґрунтів;

- удосконалення і стандартизація методик і засобів хіміко-аналітичного контролю якості ґрунтів і рослинної продукції.

2. Зональні ресурсозберігаючі ґрунтозахисні системи землеробства:

- розробка диференційованої системи обробітку ґрунту в сівозмінах Лісостепу і Степу;
- розробка теоретичних основ ефективного регулювання забур'яненості посівів польових культур в умовах північно-східної частини Лівобережної України.

3. Наукові основи, нормативи та регламент застосування добрив:

- покращення еколого-агрохімічного стану ґрунтів і якості продукції шляхом впровадження сучасних технологій застосування добрив.

4. Селекція і насінництво сільськогосподарських культур:

- створення нових високопродуктивних сортів і гібридів;
- удосконалення системи насінництва;
- розробка ресурсозберігаючих технологій вирощування оригінального насінневого матеріалу.

5. Розробка ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур:

- формування високопродуктивних посівів зернових, бобових, технічних культур і кормових трав;
- розробка енергоефективних прийомів та елементів технологій виробництва і зберігання овочів та фруктів.

6. Розробка наукових основ регулювання розвитку і управління чисельністю шкідливих організмів у сучасних агроєкосистемах:

- обґрунтування теорії та розробка прийомів управління динамікою популяцій шкідливих і корисних організмів на основі фітосанітарних прогнозів різної завчасності;
- розробка і удосконалення екологічно безпечних систем захисту сільськогосподарських культур від інфекційних хвороб у Східному Лісостепу України.

7. Технологічні комплекси, машини і обладнання для механізації, електрифікації та автоматизації в рослинництві:

- оптимізація технологічних процесів та засобів механізації рослинництва.

8. Науково-методичне забезпечення економічних засад конкурентоспроможного аграрного виробництва і розвитку сільських територій:

- трансформація аграрних відносин в умовах глобалізації;
- формування конкурентоспроможного виробничого потенціалу сільського господарства в умовах реалізації стратегії сталого розвитку;
- науково-методологічне забезпечення економічних засад конкурентоспроможності аграрного виробництва і розвитку сільських територій;

- науково-методологічне забезпечення підвищення економічної ефективності, інноваційного розвитку та менеджменту аграрного виробництва;
- удосконалення методології аналізу виробничих ресурсів аграрних формувань і розробка заходів підвищення ефективності їх використання в ринкових умовах господарювання;
- інформаційне забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва;
- удосконалення методології бухгалтерського обліку і аудиту за національними стандартами в реформованих сільськогосподарських підприємствах;
- удосконалення фінансово-кредитного механізму в ринкових умовах;
- економіка управління земельними ресурсами на основі земельного та кадастрового механізму щодо розподілу земель за цільовим та функціональним використанням;
- економічні, екологічні та технічні засади щодо формування адміністративно-територіальних утворень, раціонального використання і охорони земель сільськогосподарських підприємств на основі сучасних методів і технологій;
- дослідження наукових і методичних основ геодезичного та планово-картографічного забезпечення прогнозування, планування і проектування організації використання та охорони земель при проведенні земельного та земельно-кадастрових робіт.

9. Розробка і вдосконалення систем ведення лісового господарства, технологій лісовідновлення. Екологія лісу та моніторинг лісових екосистем:

- науково-організаційні засади становлення та розвитку лісової типології;
- ефективність лісомеліоративного комплексу в умовах пересіченого рельєфу відрогів Середньоросійської височини;
- розробка організаційно-економічних моделей розвитку підприємств лісового господарства на регіональній основі.

Відповідно до перерахованих напрямів науковці кафедр ХНАУ ім. В.В. Докучаєва розробляють теми наукових досліджень зареєстровані у Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ):

1. *«Розробити науково-методичні основи селекції нових високопродуктивних сортів і гібридів с.-г. культур в умовах східної частини Лівобережного Лісостепу України. Удосконалити систему насінництва та розробити ресурсозберігаючі технології їх вирощування».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Гопцій Тетяна Іванівна.

Державний реєстраційний номер 0117U000068.

Метою роботи є розробка і вдосконалення підходів і методів селекції та генетичних досліджень соняшнику, пшениці м'якої, амаранту, ячменю. Удосконалення системи насінництва та розробка ресурсозберігаючих технологій їх вирощування.

2. *«Визначити закономірності популяційної динаміки шкідливих комах у екосистемах і розробити алгоритми фітосанітарних прогнозів у східному Лісостепу України».*

Керівник роботи – доктор біологічних наук, професор Білецький Євген Миколайович.

Державний реєстраційний номер 0117U000067.

Метою роботи є розробка алгоритмів фітосанітарних прогнозів для східного Лісостепу України на основі екологічних закономірностей динаміки популяцій.

3. *«Обґрунтувати заходи щодо покращення стану та збереження біорізноманіття лісових екосистем Лівобережної України».*

Керівник роботи – сільськогосподарських наук, професор Мешкова Валентина Львівна.

Державний реєстраційний номер 0117U000066.

Метою роботи є розробка заходів щодо покращення стану та збереження біорізноманіття лісових екосистем Лівобережної України на основі вивчення структури та стану їхніх основних компонентів.

4. *«Управління фітопродукційними процесами у сучасних технологіях вирощування сільськогосподарських культур».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Філон Василь Іванович.

Державний реєстраційний номер 0117U002028.

Метою роботи є розробка заходів щодо управління фітопродукційними процесами у сучасних технологіях вирощування сільськогосподарських культур.

5. *«Удосконалення методології економіко-статистичного аналізу і розробка стратегічних напрямів регіонального розвитку сільського господарства».*

Керівник роботи – кандидат економічних наук, професор Горкавий Володимир Кузьмич.

Державний реєстраційний номер 0117U002029.

Метою роботи є удосконалення методики аналізу і розробка напрямів регіонального розвитку сільського господарства.

6. *«Удосконалення методології бухгалтерського обліку, аудиту і оподаткування в аграрних підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання».*

Керівник роботи – кандидат економічних наук, професор Огійчук Микола Феодосійович.

Державний реєстраційний номер 0116U005796.

Метою роботи є розробка теоретико-методологічних підходів до інноваційного забезпечення облікової інформації для ефективного управління економіч-

ним, екологічним і соціальним розвитком агропромислового виробництва в умовах діючої системи оподаткування.

7. *«Розробка і удосконалення екологічно орієнтованих систем захисту сільськогосподарських культур від інфекційних хвороб у Східному Лісостепу України».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Туренко Володимир Петрович.

Державний реєстраційний номер 0116U005786.

Метою роботи є розробка екологічно орієнтованих систем захисту сільськогосподарських культур від інфекційних хвороб.

8. *«Моніторинг садово-паркових екосистем в умовах урбосередовища».*

Керівник роботи – доктор біологічних наук, професор Горін Микола Олександрович.

Державний реєстраційний номер 0117U002517.

Метою роботи є формування геоінформаційних баз даних про сучасний стан фітоценотичних та едафічних компонентів садово-паркових (декоративних) екосистем: прогнозування тренду його змін (біорізноманіття, структура, функції) в умовах урбосередовища; розробка наукових рекомендацій для управлінських рішень щодо збереження і зміцнення флористичного різноманіття і багатства в контексті стратегії сталого ноосферного розвитку українського соціуму.

9. *«Теоретико-методологічні засади удосконалення фінансово-кредитного механізму функціонування аграрного сектору в умовах глобалізації».*

Керівник роботи – доктор економічних наук, професор Олійник Олександр Васильович.

Державний реєстраційний номер 0116U005460.

Метою роботи є розробка теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансово-кредитного механізму функціонування аграрного сектору.

10. *«Інформаційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств агропродовольчого комплексу».*

Керівник роботи – кандидат економічних наук, доцент Бутенко Тетяна Андріївна.

Державний реєстраційний номер 0116U008029.

Метою роботи є обґрунтування пропозицій по удосконаленню системи інформаційного забезпечення підприємств агропродовольчого комплексу для найбільш повної реалізації їх ресурсного потенціалу з метою підвищення їх конкурентоспроможного розвитку

11. *«Економіко-правові засади управління земельними ресурсами на основі землевпорядного та кадастрового механізмів».*

Керівник роботи – доктор економічних наук, професор Кошкалда Ірина Віталіївна.

Державний реєстраційний номер 0116U003885.

Метою роботи є розробка економіко-правових засад управління земельними ресурсами на основі землевпорядного та кадастрового механізмів і практичних рекомендацій щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель.

12. *«Дослідження теоретичних та практичних засад геодезичного, картографічного та геоінформаційного забезпечення сталого розвитку землеустрою».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, доцент Ачасов Андрій Борисович.

Державний реєстраційний номер 0116U005150.

Метою роботи є картографічне відображення інформації про стан земельних ресурсів, ґрунтового покриву; покращення природних ландшафтів; розробка заходів із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель; обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

13. *«Механізм індукування компонентів стрес-протекторної системи рослин».*

Керівник роботи – доктор біологічних наук, професор Колупаєв Юрій Євгенович.

Державний реєстраційний номер 0117U002514.

Метою роботи є встановлення механізмів функціональної взаємодії між компонентами сигнальної, гормональної і стрес-протекторної систем при формуванні стійкості рослин до дії абіотичних стресорів.

14. *«Формування конкурентоспроможної діяльності сільськогосподарських товаровиробників в умовах міжнародної інтеграції».*

Керівник роботи – доктор економічних наук, професор Олійник Таміла Іванівна.

Державний реєстраційний номер 0116U003886.

Метою роботи є науково-практичне забезпечення формування та підвищення конкурентоспроможності діяльності сільськогосподарських товаровиробників в умовах міжнародної інтеграції.

15. *«Економічні, екологічні та технічні засади щодо організації сільських територій із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію раціонального використання і охорони земель».*

Державний реєстраційний номер 0116U003594.

Керівник роботи – кандидат економічних наук, доцент Петренко Олександр Якович.

Метою роботи є розробка методичних рекомендацій щодо організації сільських територій із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію раціонального використання і охорони земель.

16. *«Науково-методологічне забезпечення підприємницької, маркетингової, логістичної діяльності підприємств агропродуктового комплексу та розвитку земельних відносин на інвестиційно-інноваційних засадах».*

Керівник роботи – доктор економічних наук, професор Ульяновченко Олександр Вікторович.

Державний реєстраційний номер 0116U000001.

Метою роботи є обґрунтування науково-методологічного забезпечення ефективності підприємницької, маркетингової, логістичної діяльності підприємств агропродуктового комплексу та удосконалення земельних відносин.

17. *«Теоретичні і методологічні засади управління розвитком агропромислового виробництва і сільських територій на інноваційній основі».*

Керівник роботи – доктор економічних наук, професор Гуторов Олександр Іванович.

Державний реєстраційний номер 0115U006916.

Метою роботи є розробка теоретико-методологічних підходів до інноваційного забезпечення ефективного управління економічним, екологічним і соціальним розвитком агропромислового виробництва та практичні рекомендації щодо збалансованого розвитку сільських територій в умовах самоврядування.

18. *«Розвиток соціально-економічних і природоохоронних чинників системи лісоуправління та лісоексплуатації в ринкових умовах».*

Керівник розробки – доктор сільськогосподарських наук, професор Пастернак Володимир Петрович.

Державний реєстраційний номер 0117U002518.

Метою роботи є розробка заходів щодо удосконалення системи лісоуправління та лісоексплуатації в ринкових умовах з урахуванням соціально-економічних і природоохоронних чинників.

19. *«Розробити та науково обґрунтувати агроекологічні основи отримання якісної та безпечної продукції рослинництва в умовах Лівобережного Лісостепу України».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Пузік Володимир Кузьмич.

Державний реєстраційний номер 0117U002513.

Метою роботи є розробка ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур та оптимізація методології отримання якісної та безпечної продукції рослинництва.

20. *«Розробити ландшафтно-адаптивні основи систем землеробства Лівобережного Лісостепу та Північного Степу України».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, доцент Шевченко Микола Вікторович.

Державний реєстраційний номер 0117U002512

Метою роботи є встановлення наукових аспектів для формування і розробки основних складових частин систем землеробства з урахуванням економічної, виробничої доцільності та екологічної безпеки, розробка організаційних та методичних заходів для впровадження найефективніших ґрунтозахисних систем в зоні нестійкого і недостатнього зволоження.

21. *«Розробка елементів технології виробництва і зберігання овочів і фруктів».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Яровий Григорій Іванович.

Державний реєстраційний номер 0117U002516

Метою роботи є дослідження і розробка елементів технології вирощування овочевих рослин у відкритому й захищеному ґрунті; плодкових та ягідних рослин в інтенсивних садах; дослідження збереженості овочів залежно від їх якості.

22. *«Охорона і підвищення родючості ґрунтів України».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Дегтярьов Василь Володимирович.

Державний реєстраційний номер 0117U002515.

Метою роботи є реалізація державної політики, спрямованої на збалансоване використання та охорону ґрунтів, збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, захист ґрунтів від виснаження, деградації, забруднення, відтворення та збереження їхньої родючості, усунення негативних явищ у розвитку ґрунтових процесів, стабілізації виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення продовольчих потреб держави.

23. *«Формування високопродуктивних посівів зернових, бобових, технічних, біоенергетичних культур, кормових і лікарських рослин».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, професор Бобро Михайло Архипович.

Державний реєстраційний номер 0117U004238.

Метою роботи є розкриття закономірностей формування високопродуктивних агроценозів зернових, бобових, технічних і біоенергетичних рослин і розробка системи заходів щодо адаптивних технологій виробництва продукції рослинництва у східній частині Лісостепу України.

24. *«Ефективність лісомеліоративного комплексу в умовах пересіченого рельєфу відрогів середньоросійської височини».*

Керівник роботи – кандидат сільськогосподарських наук, доцент Величко Олександр Борисович.

Державний реєстраційний номер 0117U004239.

Метою роботи є розробка заходів щодо збільшення ефективності лісомеліоративного комплексу в умовах пересіченого рельєфу відрогів середньоросійської височини.

25. *«Теорія і методика формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів».*

Керівник роботи – кандидат педагогічних наук, доцент Євсюков Олександр Феліксович.

Державний реєстраційний номер 0114U006335.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і розробка технологічних підходів щодо формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх викладачів вищих аграрних навчальних закладів в умовах магістратури.

26. *«Дослідження сучасних технологій та методів щодо використання території населених пунктів та сільських територій, розвитку інфраструктури та їх розбудови».*

Керівник роботи – кандидат економічних наук, доцент Гопцій Олександр Борисович.

Державний реєстраційний номер 0118U100209.

Метою роботи є поєднання найбільш прогресивних технологій та методів у вирішенні завдань, спрямованих на раціональне використання та охорону земель у населених пунктах та за їх межами з урахуванням економічних, екологічних і соціальних вимог у генеральних планах, проектах землеустрою та іншій містобудівній документації.

27. *«Удосконалення агроекологічних процесів засобів механізації в агропромисловому виробництві».*

Керівник роботи – доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Михальченко Степан Адамович.

Державний реєстраційний номер 0118U100211.

Метою роботи є обґрунтування параметрів робочих органів сільськогосподарських машин та технічних рішень в галузях рослинництва і тваринництва, спрямованих на зменшення енергозатрат технологічного процесу виробництва високоякісної екологічно чистої продукції.

28. *«Історичні, соціологічні, філософські та геокультурні проблеми аграрної освіти і науки».*

Керівник роботи – кандидат історичних наук, доцент Кравцов Анатолій Іванович.

Державний реєстраційний номер 0118U100349.

Метою роботи є дослідження актуальних світових та вітчизняних історичних, соціологічних, філософських, геокультурних, суспільно-політичних проблем аграрної освіти і науки.

29. *«Розвиток економічних відносин аграрної сфери в умовах глобалізації».*

Керівник роботи – доктор наук з державного управління, професор Пасемко Галина Павлівна.

Державний реєстраційний номер 0118U100595.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і концептуальних підходів щодо розвитку економічних відносин аграрної сфери в умовах глобалізації.

Результатами наукових досягнень за останні роки є створені нові високоврожайні сорти ярого ячменю, квасолі, амаранту, які вирощуються в Україні та у державах близького зарубіжжя. На сьогодні у Державному реєстрі сортів рослин України перебуває 11 сортів сільськогосподарських культур створених вченими-селекціонерами університету, а сорт амаранту Ультра визнаний національним стандартом.

Наукові розробки науковців ХНАУ ім. В.В. Докучаєва рекомендовані до впровадження у сільськогосподарських підприємствах усіх форм власності і господарювання у багатьох регіонах України, а також у навчальному процесі навчальних закладів аграрного профілю. Науковцями університету розроблено систему

еколого-економічного використання земельних угідь у різних зональних умовах України; технологічні та екологічні заходи щодо стабілізації виробництва високоякісного зерна у Східному Лісостепу та Північному Степу України; ґрунтозахисну енергоощадну технологію вирощування цукрових буряків; систему бізнес-планування у сільськогосподарських підприємствах. Створений науковцями кафедри бухгалтерського обліку і аудиту «Альбом спеціалізованих форм реєстрів бухгалтерського обліку для сільськогосподарських підприємств» був визнаний Міністерством аграрної політики та продовольства як краща розробка і рекомендований до використання сільськогосподарськими підприємствами усієї України. Вчені університету приймали активну участь у розробці національних стандартів «Якість ґрунту», «Амарант», «Коріандр», «Кмин», «Аніс» та ін.

В університеті створено інформаційний банк ґрунтів, здійснено їх систематизацію та агровиробничу характеристику. Ця робота є базою для розробки заходів з підвищення родючості, завершення земельної реформи, складання земельного кадастру, виконання земельно-оціночних робіт та раціонального використання природних ресурсів.

За останні роки вченими університету було отримано три патенти на винаходи, 20 патентів на корисну модель та одне авторське свідоцтво на сорт амаранту «Студентський».

У 2018 р. обсяг надходжень до спеціального фонду ХНАУ ім. В.В. Докучаєва за результатами наукової діяльності склав 2972,3 тис. грн, що на 313,7 тис. грн (тобто на 11,8 %) більше ніж у минулому році (табл. 1).

1. Надходження коштів від наукової діяльності до спеціального фонду, тис. грн

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Надійшло коштів	171,2	227,8	2658,6	2972,3
<i>Індекс порівняння</i>	<i>1,00</i>	<i>1,33</i>	<i>У 15,5 рази більше</i>	<i>У 17,4 рази більше</i>

З них 2 млн 712 тис. грн надійшло від надання консультаційних послуг і виконання наукових досліджень на госпдоговірній основі з сільськогосподарськими підприємствами Харківської області; 200 тис. грн – від фінансування другого року трирічного проекту фундаментального дослідження «Роль сигнальних посередників і сполук з гормональною активністю у формуванні адаптивних реакцій рослин на абіотичні стресори» (державний реєстраційний номер 0117U002427), який у 2016 р. пройшов за конкурсом МОН України і фінансується за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (керівник проекту завідувач кафедри ботаніки і фізіології рослин, професор Колупаєв Ю.Є.); 60 тис. грн – від спільних проектів кафедр ґрунтознавства та землеробства ім. О.М. Можейка з Національним науковим центром «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського».

У 2018 р. науковцями ХНАУ ім. В.В. Докучаєва було видано 39 найменування наукової літератури загальним обсягом 510,9 обл.-вид. арк., з них монографій – 8 найменувань (загальний обсяг 135,4 обл.-вид. арк.), 13 випусків «Вісника ХНАУ» різних серій (загальний обсяг 214,9 обл.-вид. арк.), 1 випуск «Известий Харьковского энтомологического общества» (загальний обсяг 4,9 обл.-вид. арк.), 9 збірників матеріалів конференцій (загальний обсяг 152,0 обл.-вид. арк.) та 8 програм конференцій загальним обсягом 3,7 обл.-вид. арк.

Для забезпечення навчального процесу було видано 36 підручників навчальних посібників (загальний обсяг 432,1 обл.-вид. арк.), 3 довідкові видання (загальний обсяг 27,9 обл.-вид. арк.) та 94 методичні розробки загальним обсягом 258,4 обл.-вид. арк.

В університеті видається 5 серій збірників наукових праць «Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва» (серії «Біологія», «Фітопатологія та ентомологія», «Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів», «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво», «Економічні науки»), які включені до переліку фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень з біологічних, сільськогосподарських і економічних наук. «Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва» серії «Економічні науки» включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International.

У 2018 р. науковці ХНАУ ім. В.В. Докучаєва третє прийняли участь у конкурсі проектів наукових досліджень і розробок, який проводить МОН України і виконання яких розпочнеться у 2019 р. за рахунок коштів загального фонду державного бюджету. На конкурс було подано 2 проекти:

- теоретичні основи та методологічні підходи до використання молекулярно-генетичних маркерів в дослідженні геному родин Fabaceae та Brassicaceae за стійкістю до біотичних та абіотичних чинників (керівник проекту – кандидат біологічних наук, професор Євтушенко М.Д.);
- розробка селекційно-генетичних методів створення вихідного матеріалу зернових і олійних культур (керівник проекту – доктор сільськогосподарських наук, професор Гопцій Т.І.).

Крім того, у звітному році університет вдруге прийняв участь у конкурсі проектів наукових досліджень і розробок, який проводить МОН України для молодих вчених і фінансування якого також відбувається за рахунок коштів загального фонду державного бюджету. На конкурс був поданий науковий проект колективу молодих науковців декількох кафедр «Теоретичні основи та методологічні підходи до використання молекулярно-генетичних маркерів в дослідженні геному родин Fabaceae та Brassicaceae за стійкістю до біотичних та абіотичних чинників» (керівник проекту – кандидат сільськогосподарських наук, доцент Станкевич С.В.).

Традиційно велике значення у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва приділяється розвитку й розширенню творчих підходів до науково-дослідницької діяльності. У

2018 р. факультетами університету було проведено 4 міжнародних, 3 всеукраїнські та 2 університетських наукових та науково-практичних конференцій:

- II Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «**Новації, стан та розвиток лісового і садово-паркового господарства**» (14-16 лютого 2018 р.);
- Підсумкова наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів (13-14 березня 2018 р.)
- Всеукраїнська науково-практична конференція «**Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах**» (06 квітня 2018 р.);
- 71-а наукова конференція аспірантів, магістрів і студентів факультету інженерів землевпорядкування (14 травня 2018 р.);
- Міжнародна науково-практична конференція «**Фундаментальні і прикладні проблеми сучасної екології та захисту рослин**» (11-12 жовтня 2018 р.);
- III Міжнародна науково-практична конференція «**Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів**» (25 жовтня 2018 р.);
- II Міжнародна науково-практична конференція «**Наукові засади підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва**» (25-26 жовтня 2018 р.);
- Міжнародна науково-практична конференція «**Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектора економіки**» (09-10 листопада 2018 р.);
- III Всеукраїнська науково-практична конференція «**Новації, стан та розвиток лісового і садово-паркового господарства**» (13-14 грудня 2018 р.).

У 2018 р. науковці ХНАУ ім. В.В. Докучаєва свої наукові досягнення демонстрували на 3 міжнародних, 2 загальнонаціональних та 3 регіональних виставках; брали участь і виступали з доповідями на багатьох наукових з'їздах, науково-практичних конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах.

Шостого вересня 2018 р. спільно з Приватним підприємством «Насінневе» Харківського району Харківської області на базі університету було проведено науково-практичний семінар «**Соняшник – 2018**». Унікальність цього сільськогосподарського підприємства полягає у тому, що філософією діяльності його керівництва є не отримання сьогочасного максимального прибутку, а впровадження та виробнича апробація новітніх досягнень науки у господарську практику, зокрема у царині селекції і насінництва нових гібридів соняшнику. Навесні 2018 р. року засновник ПП «Насінневе» звернувся з пропозицією до ректора ХНАУ ім. В.В. Докучаєва щодо закладки демонстраційного полігону із 18 сучасних гібридів соняшнику вітчизняної селекції з метою їх порівняльної оцінки. Господарство повністю забезпечило технологічний процес вирощування матеріальними ресурсами і разом з науковцями університету провело відповідні фенотипічні спостереження

протягом періоду вегетації. Саме підведення підсумків плідного співробітництва і було головною метою проведення науково-практичного семінару.

У рамках Міжнародної агропромислової виставки та форуму з розвитку фермерства **AGROPORT East Kharkiv 2018**, що проходили 11-13 жовтня 2018 року у Харкові, відбувся науково-практичний семінар «**Аграрний сектор України: реалії та перспективи**», організатором якого виступив ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Семінар пройшов у формі панельної дискусії, метою якої було обговорення найбільш злободенних питань розвитку аграрної сфери у сучасних умовах господарювання. Темі доповідей були обрані на підставі аналізу результатів опитувань цільової аудиторії, які систематично проводять науковці університету вже протягом декількох років і основу якої складають керівники і спеціалісти сільськогосподарських підприємств, засновники фермерських господарств, посадові особи управління галуззю обласного та районного рівнів. Проведене соціологічне опитування засвідчило, що сьогодні коло актуальних питань щодо проблем подальшого розвитку вітчизняного аграрного сектору є надзвичайно широким та охоплює практично всі агротехнологічні, технічні, земельні та соціально-економічні аспекти життєдіяльності галузі. Часовий формат семінару не дозволив всі їх охопити у порядку денному, тому цьогоорічні виступи планувалися як логічне продовження минулорічних з перспективою подальшого опрацювання у наступні роки.

Цього року на семінарі були обговорені такі проблеми:

1. **Перспективи вирощування та селекції амаранту в Україні** (доповідачі – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри генетики, селекції та насінництва Гопцій Т.І. та кандидат сільськогосподарських наук, голова асоціації виробників амаранту та амарантової продукції Дуда О.М.).

2. **Інтегрований захист зернових культур від інфекційних хвороб** (доповідач – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри фітопатології Жукова Л.В.).

3. **Історичні та теоретичні передумови застосування глобальних принципів фінансового та управлінського обліку в аграрному секторі економіки** (доповідач – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Огійчук М.Ф.).

4. **Дотації як елемент підтримки галузі скотарства України** (доповідач – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Шиян Н.І.).

5. **Консолідація земель сільськогосподарського призначення** (доповідач – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління земельними ресурсами і кадастру Попов А.С.).

У цілому у роботі семінару прийняли участь більше 100 учасників – відвідувачів виставки-форуму. Серед них представники виробництва, органів влади і місцевого самоврядування, компаній, що працюють на ринках аграрної продукції і матеріально-технічних ресурсів для галузі, науковці. Кожна з представлених доповідей мала дуже змістовне креативне наповнення і викликала жвавий інтерес у

відвідувачів. Доповідачам було задано багато питань, іноді зав'язувалися цікаві дискусії.

У процесі обговорення результатів проведення науково-практичного семінару всі його учасники і гості були одностайні у тому, що він є надзвичайно корисним як для практиків, так і для науковців, дозволяє чітко формулювати злободенні проблеми розвитку агропромислового виробництва та окреслювати правильні шляхи їх вирішення.

Другого листопада 2018 р. кафедрою землеробства ім. О.М. Можейка було проведено розширений науково-виробничий семінар **«Особливості застосування Strip-Till технології в умовах Лівобережного Лісостепу України»**. Семінар складався з двох частин: перевірки виробничого дослідження в реальних умовах сільськогосподарського підприємства та спільного обговорення науковцями і виробничниками результатів дослідження за рік.

Перша частина семінару пройшла на базі Товариства з обмеженою відповідальністю «Річленд Інвест» Балаклійського району Харківської області (с. Шевелівка). Сьогодні ТОВ «Річленд Інвест» – це сучасне сільськогосподарське підприємство, яке веде виробничу діяльність на високому технологічному рівні, має висококваліфіковані кадри спеціалістів і механізаторів, парк сучасних тракторів, самохідних комбайнів і робочих ґрунтообробних та посівних машин таких усевітньо відомих брендів, як John Deere, New Holland, Caterpillar, Holmer, Vaderstad, що дозволяє впроваджувати в технологічний процес будь-які нововведення.

Усвідомлюючи виняткове значення в забезпеченні планомірного ефективного розвитку аграрного виробництва саме фундаментальних наукових досліджень, керівництво господарства у 2017 р. виступило з ініціативою щодо закладання стаціонарного дослідження з дослідження агротехнічної та економічної ефективності перспективної Strip-Till технології обробітку ґрунту під просапні культури в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах господарства. Безпосереднім виконавцем дослідження став аспірант кафедри землеробства ім. О.М. Можейка, генеральний директор ТОВ «Річленд Інвест» Хасьянов Д.О. (науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Шевченко М.В.).

Учасники семінару ознайомилися з роботою в полі сучасних комбінованих ґрунтообробних комплексів компанії Vaderstad в агрегаті з енергонасиченими гусеничними тракторами Caterpillar, оснащеними системами автоматичного пілотування, а також автоматизованої локальної метеорологічної станції; здійснили огляд сучасних зразків сільськогосподарської техніки на машинному дворі господарства. У процесі роботи семінару відбувалися жваве спілкування науковців та виробничників і дискусії стосовно певних аспектів досліджуваних питань.

Учасники семінару були одностайні в тому, що саме така форма звітування про результати наукових досліджень є найбільш ефективною, бо дає змогу в конкретних виробничих умовах найбільш аргументовано підтвердити або спростувати ті чи інші теоретичні напрацювання і тим самим підвищити рівень відповідальності за обґрунтованість практичних рекомендацій для впровадження у виробництво. Крім того, спільна робота науковців і виробничників дозволяє об'єктивно

та неупереджено вивчити всі складові дослідження, виявити приховані проблеми і «вузькі» місця та правильно визначити подальші напрями наукового пошуку.

Остаточним підсумком семінару стало укладання меморандуму про відкриття виробничої філії кафедри землеробства ім. О.М. Можейка на базі Товариства з обмеженою відповідальністю «Річленд Інвест» Балаклійського району Харківської області.

Десятого листопада на базі ХНАУ ім. В.В. Докучаєва відбувся ювілейний V Міжвузівський науковий квест **«Пошуки скарбів науки»** за підтримки Голови Харківської обласної державної адміністрації Ю.О. Світличної. На науковому квесті були присутні почесні гості: заступник голови ХОДА Бабічев А.В.; голова Ради молодих вчених при ХОДА, радник голови ХОДА Куфтеріна Н.С.; директор Департаменту науки і освіти ХОДА Карпова Л.Г.; заступник голови Харківської райдержадміністрації О.В. Малишева; ректор ХДЗВА Барановський Д.І.; проректори та голови Рад молодих вчених вишів м. Харкова.

Конкурсна боротьба була надзвичайно напруженою. Команда ХНАУ ім. В.В. Докучаєва у складі представників 5 факультетів показала високий рівень підготовки і велику жагу до перемоги, що дозволило їй разом з командою Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського зайняти почесне перше місце.

П'ятого грудня 2018 р. на кафедрі рослинництва ХНАУ ім. В. В. Докучаєва було проведено науковий семінар **«День наукової школи рослинників-екологів»**, присвячений науковій діяльності академіка М.М. Кулешова. Історія розвитку школи рослинників-екологів розпочалася ще з 1891 р., а цим заходом кафедра рослинництва започатковує щорічне проведення *«Дня наукової школи рослинників-екологів»*. Із цієї нагоди було проведено оновлення аудиторії (2-420), яку названо на честь видатного вченого, академіка Миколи Миколайовича Кулешова, і відкрито стелу наукової школи рослинників-екологів.

Велика увага у ХНАУ ім. В. В. Докучаєва приділяється підготовці й атестації науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації. Працює аспірантура за 6 спеціальностями і 12 спеціалізаціями. У 2018 р. до аспірантури на всі спеціальності за усіма джерелами фінансування було прийнято 31 аспірант, що майже у 3 рази більше, ніж у 2016 р. (табл.2).

2. Зараховано до аспірантури за усіма джерелами фінансування

Коди галузей і шифри спеціальностей	Найменування галузей і спеціальностей	Ліцензійний обсяг	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. у % до	
						2016 р.	2017 р.
09 091	Біологія Біологія	5	1	2	1	100	50
10 101	Природничі науки Екологія	5	2	2	1	50	50
20 201	Аграрні науки та продовольство Агрономія агрогрунтознавство і агрофізика агрохімія загальне землеробство овочівництво рослинництво селекція і насінництво	20	2	10 2	6 2	У 3 рази більше	60
20 202	Аграрні науки та продовольство Захист і карантин рослин ентомологія фітопатологія	5	2 1 1	5 4 1	4 3 1	У 2 рази більше	80
07 073	Управління та адміністрування Менеджмент	10	4	9	10	У 2,5 рази більше	111
05 051	Соціальні та поведінкові науки Економіка	10	-	3	9	-	У 3 рази більше
	Всього	55	11	32	31	У 2,8 рази більше	97

За новою процедурою вченою радою ХНАУ ім. В.В. Докучаєва відкрита докторантура за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент» і 201 «Агрономія». У цілому у 2018 р. до докторантури було прийнято 6 осіб (табл. 3).

3. Зараховано до докторантури

Коди галузей і шифри спеціальностей	Найменування галузей і спеціальностей	2016 р.	2017 р.	2018 р.
20 201	Аграрні науки та продовольство Агрономія		1	
07 073	Управління та адміністрування Менеджмент			5
05 051	Соціальні та поведінкові науки Економіка			1
	Всього		1	6

У 2018 р. в університеті працювали 2 спеціалізовані вчені ради за 4 спеціальностями з правом прийняття до розгляду і проведення захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата сільськогосподарських (спеціальності 06.01.03 «Агрогрунтознавство і агрофізика», 06.01.09 «Рослинництво», 06.01.11 «Фітопатологія») та економічних наук (спеціальністю 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством»).

Всього у 2018 р. аспірантами, докторантами і співробітниками ХНАУ ім. В.В. Докучаєва було захищено 7 дисертацій (3 на здобуття наукового ступеня кандидата і 4 на здобуття наукового ступеня доктора наук). У спеціалізованих вчених радах університету було захищено 3 кандидатські дисертації.

Указом Президента України від 19.05.2018 р. № 136/2018 доктору сільськогосподарських наук, професору кафедри ґрунтознавства Тихоненку Д.Г. строком на два роки була призначена державна стипендія як видатному діячу науки.

Проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Василішин С.І., кандидат економічних наук, доцент кафедри землевпорядного проектування Степаненко Т.О. і кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри зоології та ентомології ім. Б.М. Литвинова Станкевич С.В. у 2018 р. отримували стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених.

У травні 2018 р. кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри ботаніки і фізіології рослин Ястреб Т.О. здобула перемогу в обласному конкурсі іменних стипендій, що проводить Харківська обласна державна адміністрація, на здобуття стипендії ім. О.Н. Соколовського у номінації «Молодий науковець», а кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри зоології та ентомології ім. Б.М. Литвинова Станкевич С.В. став переможцем обласного конкурсу «Кращий молодий науковець Харківщини-2017» за напрямом «Раціональне природокористування».

Щороку ХНАУ ім. В.В. Докучаєва приймає активну участь у конкурсі Харківської обласної державної адміністрації «Вища школа Харківщини – кращі імена». У 2018 р. старший викладач кафедри фізичного виховання Дідюков А.Б. став переможцем цього конкурсу у номінації «Викладач фізичної культури і спорту».

Науково-дослідною роботою охоплено більше 50 % студентів університету, які беруть активну участь у проведенні наукових досліджень, у загальнонаціональних та регіональних конкурсах студентських наукових робіт та олімпіадах, наукових та науково-практичних конференціях міжнародного, загальнодержавного та регіонального рівнів.

У 2018 р. 56 студентів прийняли участь у II етапі Всеукраїнських студентських олімпіад з навчальних дисциплін, напрямів і спеціальностей, 9 з них стали переможцями в індивідуальному заліку (табл. 4).

4. Наукова робота студентів

В и д р о б о т и	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Учасники II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади	48	50	35	56
Переможці II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади	6	8	10	9
Учасники II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт	15	33	31	40
Переможці II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт	3	5	7	7
Учасники Харківського регіонального конкурсу студентських наукових робіт	16	29	22	12
Переможці Харківського регіонального конкурсу студентських наукових робіт	2	1	3	1

У II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальностей і спеціалізацій взяли участь 40 студентів, 7 з них стали переможцями.

У 2018 р. на базі ХНАУ ім. В.В. Докучаєва успішно проведено II етап Всеукраїнських студентських олімпіад з навчальних дисциплін «Земельний кадастр» (15-17 травня) та «Ґрунтознавство» (16-18 травня), також зі спеціальності «Захист рослин» (21-23 травня), на яких наші студенти виступили успішно і зайняли високі місця як в індивідуальному, так і у командному заліку. 11-12 квітня 2018 р. на базі університету було проведено II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Лісове господарство» (16-17 березня), на якому наші студенти також виступили успішно і завоювали призове місце. Усі ці заходи пройшли на високому науково-методичному та організаційному рівні, що було відзначено Міністерством освіти і науки України.

Протягом 2018 р. велася інтенсивна наукова робота на Навчально-науково-виробничому центрі «Дослідне поле» та у дендрологічному парку університету. Ефективно функціонує холодильний комплекс і система крапельного зрошення на дослідних ділянках кафедри плодоовочівництва і зберігання, відповідно до затвердженого графіку проводився капітальний і поточний ремонт сільськогосподарської техніки. Кафедри агротехнологічного спрямування у достатньому обсязі забезпечені робочим інвентарем та засобами малої механізації (ранцеві обприскувачі, мотоблоки тощо).